

हिन्दी की कालजयी कहानियाँ :

एक पुनर्मुद्रांकन

(पहल - अन्तर्धान नाम न बहिन प्रकाशनी)

श्री. अर्जुन शर्मा

पुस्तक : हिंदी की कालजयी कहानियाँ
ISBN : 9788127110001

पुस्तक का नाम :	हिंदी की कालजयी कहानियाँ (एक पुनर्मुद्रांकन)
लेखक :	श्री. अर्जुन शर्मा
संस्करण :	पहला संस्करण
प्रकाशक :	अन्तर्धान नाम न बहिन प्रकाशनी, दिल्ली
पृष्ठ संख्या :	200
आकार :	10 x 6 इंच
वजन :	250 ग्राम
मूल्य :	₹ 150.00

हिन्दी की कालजयी कहानियाँ : एक पुनर्मुद्रांकन

Price : Rs. One Hundred Fifty Five only

ISBN : 978-81-944964-2-7

पुस्तक का नाम :

गांधीवादी विचारों की वर्तमान प्रासंगिकता

संपादक

डॉ० (श्रीमती) अंजू शुक्ला

© प्रकाशक

प्रकाशक :

संकल्प प्रकाशन

1569/14 नई बस्ती बकतौरीपुरवा, बुधस्यति मन्दिर

नौबस्ता, कानपुर-208 021

दूरभाष : 094555-89663, 070077-49872

Email : sankalpprakashankanpur@gmail.com

शब्द सज्जा :

रुद्र ग्राफिक्स, कानपुर

मुद्रक :

आर्पि डिजिटल प्रेस, दिल्ली

प्रथम संस्करण 2020

मूल्य : 795/-

वर्तमान विश्व और महात्मा गाँधी के विचारों की प्रासंगिकता

प्रा. डॉ. अर्जुन कसबे शंकर राव

भारत देश ही नहीं पूरा विश्व इस वर्ष महात्मा गाँधीजी की 150वीं जयंती मना रहा है। महात्मा गाँधी एक ऐसे युगपुरुष थे, जिन्होंने भारतवासियों के दिल-दिमागों में स्वाधीनता की भावना जागृत की, वही उनके सामाजिक जीवन को भी प्रवाहित किया। तब से लेकर गाँधीजी तमाम दार्शनिकों, विचारकों तथा साहित्यकारों के प्रेरणास्रोत बन गये हैं। यस्तुतः गाँधी कोई दार्शनिक नहीं थे, वे तो एक सच्चे विचारक तथा संत थे। उनका समस्त जीवन कर्ममय था, व्यक्तिगत साधना में उनका कमाल का विश्वास था। उनके जीवन का लक्ष्य मात्र अंग्रेजों को गुलामी से छुटकारा दिलाना नहीं था, भारत तथा सम्पूर्ण विश्व का सत्य और अहिंसा के आदर्शों पर निर्माण करना था। गाँधी ने पहली बार सत्य, अहिंसा और शत्रु के प्रति प्रेम के आध्यात्मिक और नैतिक सिद्धांतों का राजनीति के क्षेत्र में, इतना ही नहीं सामाजिक क्षेत्र में भी इतने विशाल पैमाने पर प्रयोग किया और सफलता पायी। वे कहते थे कि मैं अंग्रेजों की भलाई के लिए भारत छोड़ने की बात कह रहा हूँ। यह उनके नैतिक सिद्धांतों का ही सामर्थ्य था। गाँधी ने जहाँ एक ओर भारत को अंग्रेजों की गुलामी से मुक्ति दिलाई, वहीं दूसरी ओर समस्त विश्व की सत्य और अहिंसा का ऐसा मार्ग दिखाया, जिस पर यकीन करना तो कठिन नहीं पर अविश्वसनीय जरूर था। क्योंकि सत्याग्रह वही कर सकता है जो सत्य मार्ग पर चलता है, सत्याग्रह वही कर सकता है, जो मूलतः सत्य है, सच्चा है। यह चौथे प्रत्येक दौर में मनुष्य को अक्षतचित्तन करवाती है, केवल गाँधीवादी विचारों के कारण।

महात्मा गाँधी ने राजनीति, समाज, अर्थ एवं धर्म के क्षेत्र में आदर्श स्थापित किये व उन्हीं के अनुरूप लक्ष्य प्राप्ति के लिए स्वयं को समर्पित ही नहीं किया बल्कि देश की जनता को भी प्रेरित किया तथा आशानुरूप परिणाम भी प्राप्त किये उनकी जीवन दृष्टि भारत ही नहीं सम्पूर्ण विश्व के मानव कल्याण का मार्ग प्रशस्त करती है। आज गाँधी नमो ही हमारे बीच नहीं है, किन्तु एक प्रेरणा और प्रकाश दीप के रूप में उनका नागदर्शन और आदर्श विरंतर हमारे साथ है। हमारे चिंतकों और साहित्यकारों के लिए उनके आदर्श बड़े प्रभावी और अनुकरणीय की रहे हैं। मनुष्य के पापकर्म का तथा

लोकप्रशासन ३ सामाजिक-सांख्यिकीक अरु विचारधारा प्रभावकारिता ३
संरचनात्मकता ३ उपरान्त-पुस्तक-संख्या-प्रकाशक-अरु-विचारधारा
उपस्थापक-संस्था-संस्था

कर्मचारी प्रशासन PERSONNEL ADMINISTRATION

लेखक
डा. डॉ. गणेश मोहनदास इन्डियन इन्स्टीट्यूट ऑफ
(एम.ए., एम.एड., पीएच.डी.)
सहायकी प्राध्यापक
लोकप्रशासन विभाग
विद्यार्थी महाविद्यालय, सातपुर वि. सातपुर

प्र

प्रचलन प्रकाशन, सातपुर.

१. कर्मचारी प्रशासन (Personnel Administration)

वर्गचारी प्रशासन (Personnel Administration)

प्रकाशक व मुद्रक
प्रधान प्रकाशक
जगदल २०१५११

प्रथम आवृत्ती : २५ ऑक्टोबर २०१५

ISBN : 978-81-234-5678-9

संशोधन संस्था/परीषद

अध्यक्ष/सचिव
डॉ. विवेक शर्मा, जगदल

मूल्य : १००/-

नोंद - हा पुस्तकालय सर्व मूल्ये आणि अतिरिक्त सर्वोच्च संशोधन संस्थांनी आणि
संशोधन संस्थांनी, मुद्रक, व विभागात असावे असा निर्णय आहे.

जलव्यवस्थापन : काल, आज आणि उद्या
Jalavyavasthapan : Kai, Aaj Ani Udyo

संपादक :
डॉ. शंकर लेखने
प्रा. ज्ञानेश्वर भोसले

प्रकाशक :
ज्ञानार्णव प्रकाशन, पुणे
dnyanamav.prakashan@gmail.com
संपर्क : ७७४४००९०१६

ISBN - 978-93-84202-14-9

प्रथमावृत्ती : २२ मार्च २०२१ (आंतरराष्ट्रीय जलदिवस)

सर्वाधिकार : © सुरक्षित

मुखपृष्ठ : मुक्ता शिंदे

मुद्रितशोधन : प्रा. ज्ञानेश्वर भोसले

मूल्य : २५०/-

स्थानिक शासनाची जल जनजागृतीविषयक भूमिका

प्रा. डॉ. जेष्ठ मोहंमद हनिफ इम्माईल्साब
प्राध्यापक, लोकप्रशासन विभाग,
शिवाजी महाविद्यालय, रेणापूर
जि. लातूर

लातूर जिल्ह्यातील शहरी नागरिकांना पाणीपुरवठा नागरी प्रशासनातील पाणीपुरवठा विभागाद्वारे करण्यात येतो. परंतु हे कार्य व जबाबदारी पार पाडताना स्थानिक प्रशासनाला अनेक आव्हानांना सामोरे जावे लागते. यामध्ये प्रामुख्याने सर्वच घटकांची मदत असणे आवश्यक असते. परंतु स्थानिक प्रशासनाला वरिष्ठ शासनाचे दुर्लक्ष, राज्यकर्ते किंवा राजकीय नेत्यांचा वाढता हस्तक्षेप व महत्त्वाचे म्हणजे नागरिकांमधील पाण्याचे व्यवस्थापन, वचतीविषयीची निरक्षरता किंवा अज्ञान इत्यादी समस्यांचा सामना करावा लागतो. भारतासारख्या पर्जन्य चांगले असणाऱ्या राष्ट्रातील अनेक भागांमध्ये पाण्याची टंचाई दिवसेंदिवस वाढत चालली आहे. याचे प्रमुख कारण म्हणजे नागरिकांची असहकारवृत्ती, अज्ञान व पाण्याविषयी जनजागृतीचा अभाव हे होय. शहरी भागात राहणारा उच्चशिक्षित समजला जाणारा, बुद्धिवंत नागरिक प्रत्येक बाबीकडे डोळ्यास नजरेने पाहतो, परंतु पाणीपुरवठ्याच्या बाबतीत मात्र जागरूक दिसून येत नाही. त्यामुळे पाण्याचा गैरवापर करणारे, पाणी वाया घालवणारे, पाण्याचा अनावश्यक वापर करणारे नागरिक म्हणून भारतीयांची ओळख निर्माण होत आहे. त्यामुळे प्रस्तुत संशोधनात लातूर जिल्ह्यातील नागरिकांमध्ये जनजागृती करण्याचा प्रयत्न शासनाद्वारे कशाप्रकारे करण्यात येतो, याचा अभ्यास करण्यात आला आहे.

सोपनिबंधाची उद्दिष्टे :

१. स्थानिक स्वशासन संस्थांचा अभ्यास करणे.

2022/2/23 12:59

द्विधाधन प्रकाशक समूह, भारत सरकार द्वारा MSME विभाग द्वारा अंतर्गत मान्यता प्राप्त.

नोंदणी क्रमांक MH-12-0001884

प्रशासकीय व व्यवस्थापकीय विचारवंत

संपादक

डॉ. दयाराम द. मस्के

© डॉ. दयाराम द. मस्के

आवृत्ती :- पहिली

प्रकाशक

मस्के अनिता दयाराम

द्विधाधन प्रकाशक समूह, 263, 'अनुदया', अकोला रोड, ग्रामपंचायत कार्यालयवाजवड, बळसोड, शिंदोली.

महाराष्ट्र राज्य, (भारत) 431513

Mob. No. 7276193979 / 9604872233

Email Id: - dayadhanpublishersgroup@gmail.com

Website: - <http://www.dayadhanpublication.com>

मुद्रक

वेध प्रिंटर्स, 263, 'अनुदया', अकोला रोड, ग्रामपंचायत कार्यालयवाजवड, बळसोड, शिंदोली.

महाराष्ट्र राज्य, (भारत) 431513

प्रकाशन दिनांक 28 / 02 / 2021

ISBN 978-81-951061-5-8

किंमत 325 /-

टीप:-

अनूत प्रकाशित लेखन व पुनर्मुद्रण यांचे सर्व हक्क लेखकांकडे राखीव आहेत. तसेच लेखकांपील नोंदवलेली माे ही संदर्भीत लेखकांची स्मरण आहेत. वा यतांची संपादन अथवा प्रकाशक सहाय्य असतीलच असे नाही. लेखन संशयित अथवा सतृष इत्यास/ अशुद्धत्यास यमाठी वेळवेळ लेखकच जबाबदार असतील. प्रकाशित भाषा, लेखन आणि अत्याय याविषयी संपादन, प्रकाशक किंवा मुद्रक सहाय्य असतीलच असे नाही.

न्यायप्रकाशकाल, - किंमत व म्प न्यायप्रकाश, शिंदोली

2022/2/23 13:00

1. खलिफा हजरत उमर बिन खत्ताब

(इ.स. ५८० ते इ.स. ६४४)

डॉ. शेख मोहम्मद इनिक इन्साईलगाव
अध्यक्ष, लोक उपासन विभाग,
मुंबाई महाविद्यालय, रेषासु जि. सातारा

• प्रस्तावना

इस्लाम मध्ये प्रेषित हजरत मुहम्मद सार
सर्वांत मोठा मान हजरत उमर बाबू आहे.
प्रेषितांनी आरंभपूर्वीत इस्लामचे रोपटे लावले व
सर्व आरंभपूर्वीत घाचा पसरत एकाडे मोठे केले;
यात आरंभ पूर्वी बाहेर इस्लामचा व इस्लामी
राज्याचा प्रसार करणाऱ्याचे व त्यांचे वटवृक्षात
ज्यांत करणाऱ्याचे श्रेय उमर बाबूे जाते. खलिफा
पदाच्या साठे दहा वर्षांच्या कारकिर्दीत त्यांनी
जे विजय साधून केले ते अद्भुतपूर्व व
दैविमयान होता. त्या काळातील सर्वांत
बलाढ्य, धनढ्य व ताकती दृष्टीने सुसज्ज
असलेल्या रोम जर्मि प्रिम्पस या रोम
साम्राज्याचा पुढीस मिळवून तेथे त्यांनी
इस्लामी राज्य स्थापन केले होते. इतिहासकारांनी
या विषयाचे आश्चर्यचकित झाले आहेत.

आरंभपूर्वी बाहेर त्यांच्या काळात किती
भूमी मिळविलेली होती, याची निश्चित संख्या
मात्र इतिहासकारांनी नोंदवून ठेवली आहे,
त्यानुसार २२,५९,०३० चौ. मैल
(५८,६२,६३६ चौ. कि.मी.) एखादा प्रदेश (याचा
अर्ध आकाराचा धातानेचा १.७ पटी पेक्षा

अधिक क्षेत्र) त्यांनी साठे दहा वर्षांत
जिंकून घेतलेला आहे. सरासरी दररोज १५००
चौ. कि.मी. या गतीने मिळालेला हा विजय
आहे. या इस्लामी साम्राज्यात सीरिया, इराक,
इराण, सुडान, इथ्योपिया, अजरबाइजान,
अर्मेनिया, किरमान, खुरसान, फिलेस्टाईन, इजिप्त
इत्यादी भाग सामविष्ट झाले होते. परिचित
साम्राज्येतर नेमनाचवूत झाले होते.

जगातबाहेर त्यांच्या काळात जागतिक
इस्लामी साम्राज्याचा उदय झालेला होता.
पूर्वीची साम्राज्ये जमीनदोस्त करण्यात आली
होती. इस्लाम ही एक उदय जागतिक शक्ती
बनली होती. इस्लामी साम्राज्याच्या पाष्यवातून
जमले जगातुडे आन्दाज उभे केले होते.
इस्लामला व इस्लामी राज्याला या स्थानापरीत
आणण्याचे व सुस्तिमाना जगाचे सम्राट
बनविण्याच्या दिशेने वेगवेगळे श्रेय हजरत
उमरबाबूे बाबूे

जलव्यवस्थापन : काल, आज आणि उद्या
Jalavyavasthapan : Kal, Aaj Ani Udyā

संपादक :

डॉ. शंकर लेखने

प्रा. ज्ञानेश्वर भोसले

प्रकाशक :

ज्ञानार्णव प्रकाशन, पुणे

dnyanarnav.prakashan@gmail.com

संपर्क : ७७४४००९०१६

ISBN - 978-93-84202-14-9

प्रथमावृत्ती : २२ मार्च २०२१ (आंतरराष्ट्रीय जलदिवस)

सर्वाधिकार : © सुरक्षित

मुखपृष्ठ : मुक्ता शिंदे

मुद्रितशोधन : प्रा. ज्ञानेश्वर भोसले

मूल्य : २५०/-

2022/2/23 13:00

जलव्यवस्थापनाची आवश्यकता

डॉ. एम. एस. पवार
भूगोल विभाग,
शिवाजी महाविद्यालय, रेणापूर
जिल्हा : लातूर.

हवा, अन्न, वस्त्र, निवारण आणि पाणी या मानवाच्या मूलभूत गरजा आहेत. त्यापैकी पाणी ही अत्यावश्यक मूलभूत गरज आहे. पाणी आणि जीवन हे एकाच अर्थाचे दोन शब्द, कारण पाणी म्हणजेच जीवन आहे. पाण्याशिवाय मानव, पशु, पक्षी आणि सारी जीवसृष्टी निर्जीवच. पाण्याला मानवी जीवनात अनन्यसाधारण महत्त्व आहे. संतांनीही पाण्याविषयी केलेले चिंतन पाहता, संतांनी केवळ देव आणि गुरूंचाच नव्हे, तर समस्त जीवनाचा परिपूर्ण अभ्यास केला आहे, असे म्हणता येईल. समर्थ रामदासांनी आपल्या दासबोध या ग्रंथात स्वतंत्र एका प्रकरणात पाण्याचे महत्त्व स्पष्ट केलेले आहे. पाण्याचा उल्लेख त्यांनी अपोनारायण असा केलेला आहे. तसेच संत, महान कवी रहीम यांनीही आपल्या दोह्यामधून पाण्याचे महत्त्व स्पष्ट केलेले दिसून येते.

रहिमन पाणी राखिये, बिन पाणी सव सुन
पाणी गये न उबरे मोती, मानस चूम

जलाचे अस्तित्त्व असणारा आपल्या सूर्यमालेत पृथ्वी हा एक ग्रह आहे. पृथ्वीचा ७१ टक्के भाग जलाचा असून २९ टक्के भाग जमिनीचा आहे. त्यातील जवळपास ९७.५ टक्के भाग पाणी क्षारयुक्त असून उर्वरित २.५ टक्के पाणी गोड्या पाण्याच्या स्वरूपात आहे. पाऊस हा पाण्याचा प्रमुख स्रोत आहे, तर नदी, तलाव, धरणे, विहिरी, कूपनलिका हे पाण्याचे दुय्यम स्रोत आहेत. हे स्रोत पावसाच्या पाण्याची वेगवेगळी रूपे आहेत. ज्या ठिकाणी पावसाने प्रमाण अधिक आहे, अशा ठिकाणी पाण्याचे प्रमाण अधिक आहे, परंतु त्या

2022/2/23 13:01

NEW TRENDS IN LIFE SCIENCES

MUKUNDRAJ B. PATIL

Epidemiological information of Rust and Smut spores over Sunflower field at Ahmedpur Dist. Latur (M.S.)

R. M. Kadam* and S. G. Yadav

*Aerobiology Research Center, Mahatma Gandhi

Mahavidyalaya, Ahmedpur Dist- Latur (M.S.)

Dept. of Botany, Shivaji Mahavidyalaya, Renapur Dist- Latur
(M.S.)

INTRODUCTION- Aerobiology is a scientific and multidisciplinary approach focussed on the source of organisms or the other materials and their release into the atmosphere, dispersion, deposition and their impact on living organisms. Aerobiology is the interdisciplinary science and is closely associated with the branches like Mycology, Palynology, Meteorology, Allergy, Entomology, Air Pollution, Phytogeography, Biodeterioration and Cosmobiology.

Air is one of the most important ingredients like soil and water of the environment. The biologically important pollutant of the atmosphere includes pollen, fungal spores, algal filaments, insect scales etc.

Sunflower (*Helianthus annuus* L.) is a native of southern United States and Mexico. Later it was brought to Spain in the middle of 16th century and from the beginning of 19th century cultivation of sunflower in U.S.S.R. became the common practice. Now a days sunflower is cultivated through out the world because of it's economic value and importance. Sunflower, as an oil seed crop was introduced in India in 1969. Since then it is becoming popular in our country as an oil seed crop. Being a short duration crop, it is especially suited to low rainfall area. It has a good potential because

Plant Disease Forecasting: Meaning, Importance Requirement Procedure Predictions and Future.

Yadav S.G.

Department of Botany Shivaji Mahavidyalaya Renapur
Dist.Latur (413527) MS, INDIA

• • •

Plant disease forecasting is a management system used to predict the occurrence or change in severity of plant diseases. At the field scale, these systems are used by growers to make economic decisions about disease treatments for control. Often the systems ask the grower a series of questions about the susceptibility of the host crop, and incorporate current and forecast weather conditions to make a recommendation. Typically a recommendation is made about whether disease treatment is necessary or not. Usually treatment is a pesticide application.

Forecasting systems are based on assumptions about the pathogen's interactions with the host and environment, the disease triangle. The objective is to accurately predict when the three factors – host, environment, and pathogen – all interact in such a fashion that disease can occur and cause economic losses. In most cases the host can be suitably defined as resistant or susceptible, and the presence of the pathogen may often be reasonably ascertained based on previous cropping history or perhaps survey data. The environment is usually the factor that controls whether disease develops or not. Environmental conditions may determine the presence of the pathogen in a particular season through their effects on processes such as overwintering. Environmental conditions also affect the ability of the pathogen to cause disease.

MANAGEMENT OF GROWTH OF COLLETOTRICHUM CAPSICI USING AILANTHUS EXCELSA ROXB LEAF EXTRACTS

S.D. Dhavle and S.G. Yadav *

Dept. of Botany, Shahir Annabhau Sahe Mahavidyalaya,
Mukhed-431715, Dist. Nanded (M.S.)

* Dept. of Botany, Shivaji Mahavidyalaya, Ranapur-413527
Dist. Latur. (M.S.)

• • •

Turmeric (*Curcuma longa* L.) is the spice and major condiment in India. It has been used in India for thousands of years as a spice and medicinal herb. It is commonly used in Asian food. The area under cultivation is about 99200 hectares with annual production of 167500 tonnes. It is chiefly grown in India, Pakistan, China, Indo-China, Peru and Sri Lanka. The different varieties of turmeric are as Alleppey, Armoor, Chintamani, Duggirala, Kasturi, Krishana, Lokhandi, Rajapuri, Salem, Tekurpeta red and Waigaon (Indirash et al. 1996). The rhizome contains considerable amount of starch and small quantity of an alkaloid. (Ghosh and Govind 1982).

There is variation in morphology, rhizome and quality characters in different varieties of turmeric (Philip 1978, Philip et al. 1980). The rhizome is the main commercial, cosmetic, medicinal, edible part of the plant. The quality of dry turmeric was found to be excellent with average curcumin content and volatile oil. It contains curcumin, mentanol, yellow lead chromate etc. (Murthy and Subrahmanyam 1982)

The effect of *Ailanthus excelsa* Roxb. plants extract was studied against *Colletotrichum capsici* by a food poisoning technique (Onkar

NOTION PRESS

India, Singapore, Malaysia.

Published by Notion Press 2021

Copyright © Mukundraj B Patil, Vikas D. Ragole 2021

All Rights Reserved.

ISBN 9781638734413

This book has been published with all reasonable efforts taken to make the material error-free after the consent of the author. No part of this book shall be used, reproduced in any manner whatsoever without written permission from the author, except in the case of brief quotations embodied in critical articles and reviews.

The Author of this book is solely responsible and liable for its content including but not limited to the views, representations, descriptions, statements, information, opinions and references ["Content"]. The Content of this book shall not constitute or be construed or deemed to reflect the opinion or expression of the Publisher or Editor. Neither the Publisher nor Editor endorse or approve the Content of this book or guarantee the reliability, accuracy or completeness of the Content published herein and do not make any representations or warranties of any kind, express or implied, including but not limited to the implied warranties of merchantability, fitness for a particular purpose. The Publisher and Editor shall not be liable whatsoever for any errors, omissions, whether such errors or omissions result from negligence, accident, or any other cause or claims for loss or damages of any kind, including without limitation, indirect or consequential loss or damage arising out of use, inability to use, or about the reliability, accuracy or sufficiency of the information contained in this book.

ETHNOMEDICINAL TREATMENT OF ASTHMA DURING COVID-19 PANDEMIC IN THE MARATHWADA REGION OF MAHARASHTRA

Yadav S.G.

Department of Botany

Shivaji Mahavidyalaya Renapur Dist. Latur (413527),
Maharashtra

* * *

India inherits a rich herbal heritage. Our environment is characterized by richly diversified plant forms. The medicinal plants have been crucial in sustaining the health and well-being of mankind. Plant constitutes a vital component and plays a key role in maintaining the Earth's equilibrium and ecological balance. Generally, it is believed that major portion of the population especially in the developing and under developing countries seek healthcare from sources other than conventional medicines, they also seek helps of some organized systems of medicines like Ayurveda, Unani, Siddha. Ethnobotanical information from India estimate that more than 40% of the vegetation are used in its codified and folk health care. In India ayurvedic system of medicine has existed for over five

CHAPTER -10

Ethnomedicinal treatments of various disorders in Renapur tehsil of Latur District in the Marathwada region of Maharashtra.

•
S.G. Yadav & R.M. Kadam

ABSTRACT

In India, the main traditional systems of medicine include *Ayurveda*, *Unani* and *Siddha*. The traditional healers provide considerable information about the use of many plants or plant parts as medicine. The present study deals with an ethnobotanical research work to collect the information on the uses of the medicinal plants for the treatments of various disorders like cough, cold and fever by the rurals of Renapur tehsil, Latur district in the Marathwada region of Maharashtra. The rurals of this area have the authentic information about the medicinal values of plants. They have been using different plant parts like roots, stem, bark, leaves, bulbs, and rhizomes, fruits seeds in the form of juice, paste, powder, infusion, and decoction and in crude form. The indigenous knowledge of local traditional healers about the native plants used for medicinal purposes was collected by personal interviews during the field visits. In the present investigation, 73 plant species, belonging to different

CHAPTER-11

Ethno botanical Study of Traditional Medicinal Plants Used by Peoples of Marathwada Area, Maharashtra

R. M. Kadam & S.G. Yadav

ABSTRACT

India inherits a rich herbal heritage. Our environment is characterized by richly diversified plant forms. The medicinal plants have been crucial in sustaining the health and well-being of mankind. The present survey expresses an ethnobotanical research work to collect information on the use of medicinal plants for the treatments of various disorders by the rural peoples of Sonpeth tehsil, Parbhani District, in the Marathwada region of Maharashtra. The rural peoples including Medicine men, vaidus, poojari and also senior men and women's from the study area have the authentic information about to cure various disorders by using their own remedies. They have been using different plant parts like roots, stems, leaves, stem bark, bulb, rhizome, fruits and seeds in the form of juice, paste, infusion, and decoction. The peoples of these areas have a strong belief in their practice than that of allopathic treatments.

This survey gives information of 48 plants species belonging to 33 families, which are commonly found here and being used

CHAPTER-11

Ethno botanical Study of Traditional Medicinal Plants Used by Peoples of Marathwada Area, Maharashtra

●
R. M. Kadam & S.G. Yadav

ABSTRACT

India inherits a rich herbal heritage. Our environment is characterized by richly diversified plant forms. The medicinal plants have been crucial in sustaining the health and well-being of mankind. The present survey expresses an ethnobotanical research work to collect information on the use of medicinal plants for the treatments of various disorders by the rural peoples of Sonpeth tehsil, Parbhani District, in the Marathwada region of Maharashtra. The rural peoples including Medicine men, vaidus, poojari and also senior men and women's from the study area have the authentic information about to cure various disorders by using their own remedies. They have been using different plant parts like roots, stems, leaves, stembark, bulb, rhizome, fruits and seeds in the form of juice, paste, infusion, and decoction. The peoples of these areas have a strong belief in their practice than that of allopathic treatments.

This survey gives information of 48 plants species belonging to 33 families, which are commonly found here and being used